

Hizkuntza politika «lurralde ikuspegitik» planifikatzeko bidea proposatu du UEMAk

- Euskararen indarberritze prozesua bere zabalean «azkartu eta eraginkorragoa» bihurtzeko bidea dela esan du.
- Lurgune euskaldunenetarako «lege babesa eta plan integrala» lortzeko urratsak abiarazi ditu.

Arantxa Iraola

HERNANI— Albisteari oihartzuna eta sendotasuna emateko ahalegina argia izan zen; UEMA Udalerri Euskaldunen Mankomunitatearen zuzendaritza batzordea osatzen duten alkateek eta zinegotziek aurkeztu zuten atzo *Lurralde estrategia euskarentzat* dokumentua, Hernanin (Gipuzkoa) egin zuten ekitaldi batean. EH Bilduko eta EAJko udal ordezkariak batera azaldu ziren, proposamenaren inguruan bat eginda. Talde independentetako hautetsiak ere badira mankomunitatean. Hizkuntza politiketan zuztarreko aldaketa bat abiarazteko asmoz landu dute: nahi dute hizkuntza politika «lurralde ikuspegitik» planifikatzeko estrategia baterako abiaburua izatea. Atzean duten komunitatearen sendotasuna aintzat hartu behar da: mankomunitateak 120 udalerri batzen ditu gaur egun, eta 350.000 biztanleko lurgunea ordezkatzeko du.

Hernani ere UEMako kidea da, eta Xabier Lertxundi alkateak egin zien harrera agerraldian parte hartu duten ordezkari publikoei. Atzo aurkeztu zuten proposamenaren «anbizioa» goraiatu zuten. Zuzendaritza batzordeko kide dira Ataungo alkate Martin Aramendi, Busturiko zinegotzi Maitane Zearreta, Leitzako alkate Dabid Anaut, Zarauzko zinegotzi Irune Urbietza, Hernaniko zinegotzi Axier Mingo, Markina-Xemeingo alkate Iratxe Lasa, Mallabiko alkate Igor Agirre, Asteasuko zinegotzi independente Larratiz Alkorta, Aulestiko alkate Irati Urberuaga, Lesakako zinegotzi Eneko Fernandez eta Azpeitiko zinegotzi Aitor Larrañaga. Batasun irudia agerian utzi zuten agerraldian.

%70

EUSKARAREN EZAGUTZA UDALERRI EUSKALDUNETAN. Udalerri euskaldun esaten zaie UEMako kide izateko baldintzak betetzen dituzten herriei. Horretarako, herritarren ezagutzari erreparatu zaio. Gaur egun, haxe da jarrita dagoen langa: herritarren %70 baino gehiagok jakin behar dute euskara. Indizean balio hori gaintzen duten udalerriak sar daitezke UEMan. Erabilera aintzat hartuta egiten diren sailkapenak ere berebiziko garrantzia dute udalerri euskaldunen egoera ulertzeko orduan: erabilera %80tik gora duten eremuak arnagune deituak dira, eta %60tik gorako erabilera duten arnagune erasan izena hartzen dute. Azken ikerketen arabera, horiek guztiak desagertzeko bidean daude.

Kezka aurretik ere piztua zen, baina iazko udaberrian agertu zen gordin-gordin; UEMaren enkarguz Siadecok egindako proiektzioak argi utzi zuten egungo hizkuntza politikekin ataka zailan daudela eremurik euskaldunenak; lan horretan, halaber, adierazi zuten euskararen arnaguneak desagertzeko zorian daudela. Udazkenean, UEMak nazioarteko konferentzia bat

egin zuen Azpeitian (Gipuzkoa), eremu horien garrantziaz ohartarazteko eta euskararen biziberritze osoari zer-nolako ekarpena egiten dioten gogorarazteko. Hitzetatik ekintzetarako bidea egin nahi dute orain. «Azken hamarkadetan egin den lanari esker, euskarak aurrerapauso esanguratsuak eman ditu ezagutzan eta esparru formaletan», azaldu zuen gaurko agerraldian UEMako lehendakari Martin Aramendik. «Hala ere, datuek eta joera soziolinguistikoek erakusten dute euskara indartsuen dagoen eremuetan ere ahultze zantzu kezkarriak ageri direla». Hor eragin nahi dute.

«Baliabide publikoen eraginkortasuna hobetu beharko litzateke, lurgune euskaldunari dagokion garrantzia aitortuta»

MARTIN ARAMENDI
UEMAko lehendakaria

«Lurgune euskalduna indartzeko, premiazkoa da lege esparru egokia garatzea»

MAITANE ZEARETTA
Busturiko zinegotzia

Idea nagusi bat dago proposamenaren atzean. Orain gogora ekarri dute berriro: «UEMaren ustez, lurgunerik euskaldunenean egindako ahaleginek inpartu handiagoa dute erabileran eta komunitatearen sendotzean». Soziolinguistikaren arloan oihartzuna izan duten azken urteotako hainbat ikerketa daude uste horren atzean, bereziki Iñaki Iurrebasoren doktore tesia eta horren ondorioz plazaratu dituen proposamenak. Hain justu ere, Azpeitian UEMak egindako konferentziaren amaieran, Iurrebasok berak hitzaldia egin zuen, eta zera proposatu: hizkuntza politika eremuka lantzea, euska-

ZUZENDARITZA BATZORDEA. UEMako ordezkari-
gorena osatzen duten udal agintariak, atzo, estrategia
aurkezteko egin zuten agerraldiaren atarian. BERRIA

Hiru norabidetan

«Lurgune euskaldun» deitu
duten eremuan eragiteko hiru
ardatz orokor proposatu ditu
UEMAk. Hauexek dira:

● **Politika integraletarako
«jauzia».** Arazo bat antze-
man dute urteotan UEMan:
«Ondorio nabarmenagoak
dituzte hizkuntza politikako
sailaz bestelakoetan egiten
diren politika publikoek, eus-
kara sailetan egiten direnek
baino». Horiek horrela, guztiz
itxuraldatzen ikusi dituzte
hainbat eremu euskaldun,
hizkuntzaren irizpidea ain-
tzat hartu ez duten hainbat
erabaki politikoren ondorioz.
2016an, udal legea onartu
zen propio Araba, Bizkai eta
Gipuzkoan, toki erakunde-
en jardunbideak arautzeko, eta
proposamenean jaso dute
haren bidez «prebentzio» iriz-
pide batzuk eman zirela halako
desitxuraterik izan ez zedin.
Baina herabeegia izan da beti
ahalegin hori. Batetik, adabaki
bat delako: «Gainerako eremu
administratiboetan oraindik
ez da lehen urrats hori bera
egin», gogoratu dute. Beste-
tik, «prebentzioaz» bestelako
neurriak ere behar direlako.
«Zeharkakotasunez» lurgune
euskaldunen egoera sozio-
linguistikoa sendotuko duten
politika publiko integralak
behar dira. «Kasu egin behar
zaie alderdi demografikoei,
ekonomiari, lurralde antolake-
tari, harrerari eta herri horiek
komunitate jasagarri eta bizi

gisa sendotuko dituzten alder-
diei, eta horietan eragin».

● **Politikarik aurreratuenak
egiteko tokiak.** Lurgunerik
euskaldunenek politika publiko
«aurreratuak» egiteko tokiak
izan behar dutela esan du
UEMAk proposamenean. Hez-
kuntzan, helduen euskaldun-
tzean, kulturean, hedabideetan,
aisian... Alderdi guztietan nahi
dituzte politika sakonagoak.
«Lanketa hori araugintzaren
eta sustapenaren bitartez egin
beharko da ezinbestean».

● **Kontzientzia, ahalduntzea.**
Ingurune euskaldunenetako
hiztunen ahalduntzean eginak
ditu aurrerabideak UEMak, eta
hor sakontzen jarraitu behar
dela jaso dute proposamenean.
«Hiztun komunitate ahaldundu
bat izatea nahitaezko ildo da
bai diskurtso eta bai maila mi-
kroan eragingo duten praktika
linguistikoko egokiak indartzeko».
Argi dute beren-beregi landu
beharreko bidea dela, hor ere
aldaketa handia sumatu baitute
urteotan. «Urteetan ingurune
horietako herritarrek eusle
rol garrantzitsua jokatu dute
bestelako guneetan, baina
hori gaitasunari lotua egon da
bereziki. Egun, ordea, eremurik
euskaldunenetako herritarrek
erdal gaitasun nabarmenki
hobea dute oso gaztetatik, eta
herritar ahaldunduak izateak
baino ez du bermatuko eusle
rol hori betetzea aurrerantzean
ere».

muarekin lurgune euskalduna
babestea eta hedatzea izango
litzateke helburu, eta, aldi be-
rean, Euskal Herriko udal-
erri eta eskualdeen arteko hartu-
emana eta dinamismoa hizkuntza-
rentzat mesedegarri izateko moduan ga-
ratzea».

Berritasun bat jaso dute pro-
posamenean: «UEMAk bere so-
rreratik erabili izan du *lurgune
euskalduna* terminoa, gehienetan
udal-erri euskaldunen eremuari
buruz aritzeko. Dokumentu ho-
netan, ordea, adiera zabalagoa
eta oraingo zehaztugabeagoa
emango diogu terminoari». Lur-
gune hori zertan datzan zehaz-
tea izango da, hain zuzen, orain
abiaraziko den prozesuan landu
eta adostu beharreko «alderdi
garrantzitsuetako bat».

Beste lege esparru bat

Irudikatu duten bidean aurrera
egiteko bi «lanabes» proposatu
dituzte. Lehena da lurgunerik
euskaldunenak sendotzeko eta
babesteko «lege esparru egokia»
garatzea. Horren bidez, batez
ere, «judizializazioaren» ondo-
rioz sortutako oztopoak gainditu
nahi dituzte, eta eremu horietan
«politika ausartagoak» egiteko
babes juridikoa lortu. Oldarraldi
judizialari aurre egiteko ahalegina
argia da hor; urteotan ehun epai
baino gehiago plazaratu dira ad-
ministratibo publikoak euskararen
biziberritzearen alde hartutako
erabakien kontra, eta tartean izan
dira udal legeak —Araba, Bizkai
eta Gipuzkoako toki erakunde-
en jardunbideak, betebeharrak
eta funtzioak zehazteko 2016an
onetsia— euskara lehenesteko
ireki zituen hainbat bide mozte-
ko hainbat sententzia ere. Hor
egin beharreko langintzaren ga-
rrantzia nabarmendu zuen atzo
Zearretak: «Izan ere, lurgune eus-
kalduna indartzeko, premiazkoa
da lege esparru egokia garatzea».

Lurgune euskalduna sendotze-
ko plan integral bat da UEMak
eskura nahi duen bigarren «la-
nabesa»: «Plan horrek politika,
estrategia eta ekintza multzo an-
tolatuak bilduko ditu, erakunde
publikoekin eta gizarte eragile-
ekin lankidetzan», iragarri zuten
agerraldian. «Planak barne har-
tuko ditu politika, estrategia eta
ekintza multzo antolatuak».

Aurkeztu dutena proposamen
«irekia» da. «Euskal Herriko era-
kunde publiko, alderdi politiko,
sindikatu eta gizarte eragile-
ekin partekatu eta aberastu nahi
dugu», esplikatu zuen Aramendik.
«Oinarrizko adostasun sozial bat»
lortu nahi dute, eta dagoeneko
eginak dituzte zenbait bilera
euskalgintzarekin eta hainbat
eragilarekin. ●

raren nagusitasunaren arabera,
eta gune bakoitzeko politikek
elkar osatzeko moduan. Abiara-
ziko duten dinamika, oro har,
euskararen indarberritze proze-
sua «azkarragoa eta eraginkorra-
goa» bihurtuko duela esan zuten
atzo berriro. Horretarako bidea
zein den azaldu zuen Aramendik:
«Baliabide publikoen eraginkor-
tasuna hobetu beharko litzateke,
lurgune euskaldunari dagokion
garrantzia aitortuta, gune hori le-
gez babestuta eta euskararen bizi-
berritzerako hauspo bihurtuta».

Aramendik esplikatu zuen di-
namika hau euskalgintzan abian
diren beste hainbaten barruan
abiarazi nahi dutela. Gogora

ekarri zituen igaro hilabeteotan
euskararen «pizkunde berriaren»
inguruan abiarazi diren egitas-
moak. Abenduan, Euskalgintza-
ren Kontseiluak propio horiek gi-
zarteratzeko ekitaldi jendetsu bat
egin zuen Bilbon. «UEMAk ere bat
egin du ekimen horiekin», gogora
ekarri zuen UEMako ordezkariak.
«Horiek sendotzea eta zehaztea
da lurralde estrategiaren hel-
burua, betiere arnaguneak eta
udal-erri euskaldunak ardatz es-
trategiko gisa hartuta».

Bost irizpide

Bide horretan, hizkuntza politi-
karen antolatzeko bost irizpide oro-
kor proposatu dituzte. Baga: eus-

kararen lurralde eremu guztietan
eragin behar da, eta «estrategia
egokiak» garatu toki bakoitzean.
Biga: eremu bakoitzaren erreali-
tate soziolinguistikoa «egoki-
tutako politikak» abiarazi behar
dira. Higa: lurralderik euskaldun-
enari «motor eta lidergo rola»
aitortu behar zaio. Laga: arreta
berezia eskaini behar zaie eremu
horiei, eta «legez» babestu behar
dira. Boga: bidea egin behar da
eremu horiek «baliabide strate-
giko» bihurtu daitezkeen gainerako
eremuen euskalduntzerako eta
euskararen indarberritzerako.
Behin eta berriz nabarmendu
dute zona euskaldunenek eus-
kara «irradiatzen» dutela, eta

zabalkunde hori indartzeko bi-
deak sortzea dela orain helburua.
Dabid Anautek egin zuen horren
gainerako zehaztapena: «Modu as-
kotan gertatzen den irradiazio lan
hori berariaz egitea eta bultzatzea
ildo emankorra izan daiteke lu-
rralde osoa euskalduntzeko aha-
leginean».

Irizpide horiek ezartze aldera,
UEMAk mahai gainean jarri duen
estrategiaren arabera, ezinbes-
tekoa da eremurik euskaldun-
enenentzat «babes eta sustapen
bereziko» eremu bat definitzea.
Busturiko zinegotzi Maitane Zea-
rretak eman zituen horren gaine-
ko zehaztapenak: «Azken batean,
babes eta sustapen bereziko ere-